

Narodziny wiosny

Gdy pierwszy nastał dzień wschodzącej wiosny młodej,
najpierwszy zbudził się śpiący na dnie bóg wody
i powstał z chłodnych łez, i głowa kędzierzawa
uderzył w lód, co leżał na rzece lśniąca lawa,
i rozpękł z hukem lód, i z prądem kry się suną,
a w słońcu suszył bóg swa głowę krętoruną.
A gdy gorącej blask słoneczny padł na gaje,
bogini wonnych ziół z pościeli miękkiej wstaje
i rozpuściła włos, co aż do ziemi splywa,
i naga polem szła bogini złotogrzywa,
a kędy pola tknie jej włos, tam wnet się trawy
zielona puści ruń i szczaw zielono-rdzawy.
Owiana ciepłem zórz, wiosennych tchem powiewów,
pieszczona wonią sfer, z różanych wyszła krzewów
i uśmiechnęła się do złocistego słońca
bogini, córa nieb, kwiatami władająca.
W złocisty szafir ócz objęła świat miłośnie,
a kędy spojrzy, kwiat prześliczny wnet wyrośnie
i wkoło lilii, róż, narcyzów kwitnie mnóstwo,
a wśród nich słońcu śle uśmiechy jasne bóstwo.

I powstał lasów bóg, strząśł zwiędłe liście z głowy
i z świeżych sobie wnet splótł liści wian dębowy,
i rozkołysał drzew gałęzie i konary,
i słuchał - płynął hymn, hymn uroczysty, stary,
i długo słuchał bóg w powadze i zadumie
odwiecznych baśni w tym rozkołysanym szumie.
Brodatych faunów huf i śnieżne nimfy społem,
za ręce wzięwszy się, płasają nadzy kołem
na łące, kędy blask od słońca złoty pada -
przy cudnej wiatru grze tam płasza bóstw gromada,
świat pachnie, lśni się w krąg i jakąś moc miłosna
lubieżnie pieści go... Rodząca wstała wiosna.

Kazimierz Przerwa-Tetmajer

1

MAŁY SZLAK BESKIDZKI

przez cztery pory roku z polskimi zwyczajami ludowymi w tle

Przedwiośnie

Jare Gody

Czy to już pora obudzić się z zimowego snu? Słońce coraz wyżej na niebie stoi i ciepłoko zaczyna powracać na łąkę – chciałaby się zazielenić i kwiecić. Pojawiły się na niej śnieżyczki przebiśnieg i podbiał, ale jeszcze mrozem może uderzyć. Czy to już czas wstać? Wszak jedna jaskółka wiosny nie czyni, ale rozpoczynają się Jare Gody – pojawia się Jaryło, uosobienie miłości, płodności i wegetacji. Czas rozprawić się ze starosłowiańską boginią zimy i śmierci powszechnie znaną z imienia Marzanna, zwaną niekiedy Śmiertką lub Śmiercichą. Już w dawnych czasach wierzono, że spalenie słomianej kukły przedstawiającej Marzannę, czy też utopienie jej w rzece lub stawie, przepędzi ostatki zimy, a także zapewni dobry urodzaj i powodzenie na cały rok rozpoczynający się wiosną.

Wiosna niesie nowe życie. Żeby przyspieszyć jej nadejście mężczyźni rozpalają ogniska na wzgórzach. Za niedługo z radością zdobić będziemy jajka wielkanocne – prastłowiański symbol życia, płodności i magicznej siły vitalnej.